

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ

บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

The Social and Cultural Changes of Thai Dam Ethnic Group in Sakaerine Village, Donyaihom Sub-District, Nakhon Pathom Province

เจริญ ศรีศัลลักษณ์ (Charoen Srisasaluk)¹ จิตรา วีรบุรินทร์ (Chitra Veeraburinon)²

สุจิต เจนนพกาญจน์ (Sudjit Janenoppakanjana)³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม (3) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม และ (4) เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรม วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 4 คน ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน และประชากรบ้านสะแกราย จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึกทั้งมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ ที่อพยพเข้าสู่บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม จังหวัดนครปฐมนั้นมีมาได้ประมาณ 100 กว่าปีแล้ว และข้อมูลใน ส่วนของสาเหตุการอพยพนั้น ส่วนใหญ่นั้นผู้ให้ข้อมูลจะให้ข้อมูลในทิศทางเดียวกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ที่ บ้านสะแกรายนั้นได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี อำเภอเขาชัย ด้วยเหตุผลที่ว่าไม่ต้องการแก่งแย่งที่ดินทำมาหากินที่พื้นที่อำเภอเขาชัย (2) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมปิดเป็นสังคมเปิด จากที่เคย อยู่แบบโดดเดี่ยวพัฒนาไปสู่การมีความสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไป สืบเนื่องจากการศึกษา อาชีพและการแต่งงานนอก กลุ่ม การพัฒนาด้านต่างๆ เกิดขึ้นในช่วงหลังปี พ.ศ.2500 ซึ่งรัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ และมีการเปลี่ยนแปลงเห็นได้ชัด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา เช่น เส้นทางคมนาคม การรักษาทาง การแพทย์ ทางวัฒนธรรมพบว่า ในด้านประเพณี ภาษา อาชีพ และวิถีการดำรงชีวิตตลอดจนบ้านพักอาศัยก็ เปลี่ยนแปลงจากแบบบ้านไทยดำดั้งเดิมมาเป็นแบบสมัยนิยมปัจจุบัน (3) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การ ดำรงวิถีชีวิตดั้งเดิมปรับเปลี่ยนไป มีการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องต่อสังคมภายนอก และทาง วัฒนธรรม ไม่เกิดผลกระทบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลง ด้านการปรับให้สอดคล้องต่อยุคสมัย แต่ยังดำรงไว้ซึ่ง วัฒนธรรมดั้งเดิม (4) แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ควรมีการ สร้างจิตสำนึกให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำบ้านสะแกราย โดยการถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ ประเพณี วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำดั้งเดิมอย่างถ่องแท้ และการสนับสนุนด้านการงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อจัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: ไทยดำ กลุ่มชาติพันธุ์ การเปลี่ยนทางสังคมและวัฒนธรรม

1 นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jaroenpolis@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช chitra.vee@hotmail.com

3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the history of the Thai Dam ethnic group in Sakaerai Village, Don Yai Hom Sub-District, Nakhon Pathom Province; (2) social and cultural changes the group has undergone; (3) the impacts of those changes; and (4) approaches for preserving the group's traditions and culture. This was a qualitative research based on interviews with 20 key informants, consisting of 4 academics, 2 people knowledgeable about the Thai Dam group, 2 community leaders, and 12 residents of Sakaerai Village. The data collection tool was a structured and unstructured in-depth interview form. Data were analyzed through descriptive analysis. The results showed that (1) The Thai Dam ethnic group in Sakaerai Village, Don Yai Hom Sub-District, Nakhon Pathom Province, originally came from Khao Yoi District in Phetchaburi Province about 100 years ago. They moved because they did not want to compete with others for land to live on. (2) The major social change that the group underwent was a transformation from a closed society to an open society with more interaction with other social groups. This was mainly due to education, work and intermarriage with outsiders. The Thai Dam society began to change along with national changes after 1957, when the government announced its first National Economic and Social Development Plan. More visible changes occurred in the community starting after 1988, due to extension of transportation infrastructure and modern medical services. Cultural changes occurred in the traditions, language, occupations, way of life, and habitations, with a shift from traditional Thai Dam houses to modern style houses. (3) The impact of social changes was a change in the traditional lifestyle and the adoption of new developments that were compatible with the external society. The cultural changes had no impact because the people in the Thai Dam community adjusted to the changing times but still maintained their original culture. (4) To preserve the group's traditions, consciousness-building activities should be undertaken to let newer generations learn about and understand traditional customs and culture from those who truly know about them. Government agencies should provide a budget to publicize local cultural ceremonies and allow more people to observe or participate in them.

Keywords: Thai Dam, Ethnic community, Social and cultural change

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5 The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ประเทศไทย นับได้ว่าเป็นประเทศที่อยู่ใจกลางทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โอบล้อมไปด้วยประเทศเพื่อนบ้านที่มีหลากหลายวัฒนธรรม ทั้งลาว กัมพูชา จีน เวียดนาม (พม่า) และเวียดนาม เป็นต้น ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้นมีมากมายหลายด้าน ทั้งทางด้านการค้า ธุรกิจการส่งออก การท่องเที่ยว รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดผ่านมาทางเชื้อชาติ เนื่องจากอาณาเขตที่ติดต่อกันระหว่างประเทศจึงทำให้ประชากรในประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาอาศัย ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยจำนวนมากซึ่งเรียกว่า “ชนกลุ่มน้อย” (ต่อมาเรียกว่า กลุ่มชาติพันธุ์) เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตดินแดนประเทศไทยเป็นจำนวนมาก จากการตั้งถิ่นฐานเพื่อยู่ออาศัย หรือเพื่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า มีการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนและอาศัยอยู่ในเขตดินแดนประเทศไทยอย่างถาวร หรือในบางกลุ่มอาจมีการอพยพย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่เหมาะสม ชนกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ ได้นำพาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อทางศาสนา และพฤติกรรมดั้งเดิมมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงวิถีชีวิตดั้งเดิม ซึ่งในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยจะพบว่ามีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ หรือที่เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ลาวโซ่ง เป็นกลุ่มไทยโบราณกลุ่มหนึ่ง มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในบริเวณแคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งมีอาณาเขตอยู่ในแถบแม่น้ำดำและแม่น้ำแดง ปัจจุบันอยู่ในเขตตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของเวียดนามเชื่อมต่อกับลาวและจีนตอนใต้ มีลักษณะทางกายภาพที่เห็นได้อย่างเด่นชัด คือมักจะนิยมนุ่งห่มด้วยเสื้อผ้า สีดำล้วน จึงทำให้ถูกเรียกขานว่า “ไทยดำ” กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำนั้นได้อพยพเข้ามาในเขตดินแดนประเทศไทยจากการถูกกวาดต้อนเป็นเชลยศึกกล่าวคือ ในสมัยธนบุรี กองทัพไทยนำโดยสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ ได้ยกทัพขึ้นไปตีอาณาจักรล้านช้าง ได้เมืองเวียงจันทน์และหลวงพระบาง แล้วจึงให้จัดทัพเมืองหลวงพระบางขึ้นไปตี เมืองทันต์ และเมืองม่วย ซึ่งเป็นเมืองของพวกผู้ไทยดำตั้งอยู่ริมเขตแดนญวน เมื่อประมาณ พ.ศ.2322 ได้กวาดต้อนครอบครัวไทยดำเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยทางราชการไทยส่งให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองเพชรบุรี เพื่อให้เป็นกำลังผลิตเสบียง ส่งส่วย และใช้แรงงานขายนครจำในกิจการของทางราชการ ต่อมาพ.ศ. 2335 ในสมัยรัชการที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ขณะนั้นเวียงจันทน์ขึ้นอยู่กับกรุงเทพ เจ้าเมืองพวนเกิดแข็งข้อต่อเวียงจันทน์ โดยเปลี่ยนใจไปเข้าข้างญวน เจ้านันทเสนแห่งเวียงจันทน์จึงยกกองทัพขึ้นไปปราบ ครั้นได้เมืองพวนแล้วจึงยกกองทัพขึ้นไปต่อตีเมืองแกลง ได้กวาดต้อนครัวลาวทรงดำและลาวพวนลงมาถวายรัชกาลที่ 1 ที่กรุงเทพฯ โดยครัวลาวทรงดำถูกส่งไปอยู่ที่เพชรบุรี รวมกับพวกที่ได้อพยพมาก่อนตั้งแต่ครั้งกรุงธนบุรี ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 ระหว่างพ.ศ. 2377 ถึง 2381 ภายหลังจากมีชัยชนะในศึกเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์แล้ว ทั้งกองทัพไทยและกองทัพหลวงพระบางได้ขึ้นไปกวาดต้อนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำจากสิบสองจุไทยเข้ามากรุงเทพฯ อีกหลายคราว โดยพวกที่กวาดต้อนเข้ามาได้ถูกส่งให้ไปอยู่ที่เมืองเพชรบุรีทั้งหมด ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ มีการกวาดต้อนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวกลุ่มต่างๆเข้ามาในหัวเมืองชั้นในอยู่หลายครั้ง เพื่อให้เป็นกำลังของพระนคร ซึ่งนอกจากลาวทรงดำและลาวพวนดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีลาวเวียงลาววน (ลาวพุงดำ) และลาวภูกระง เป็นต้น ทางราชการสมัยนั้นมีนโยบายจะให้ลาวพวกเดียวกัน ดั้งหลักแหล่งอยู่รวมกันเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้สะดวกในการปกครอง และได้เลือกบริเวณที่อยู่ให้มีภูมิประเทศใกล้เคียงกับถิ่นเดิม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ที่พวกเขาเหล่านั้นได้เข้ามา เพื่อจะได้คุ้นเคยและไม่คิดหลบหนีกลับไปบ้านเมืองเดิม (สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ, 2540, น.6-7)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ ที่อาศัยอยู่บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นชาติพันธุ์ไทยคำกลุ่มหนึ่ง ที่สืบเชื้อสายเดียวกันกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำที่ถูกกวาดต้อนมารวมอาศัยอยู่ที่ บริเวณอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี มีการอพยพย้ายถิ่นฐาน แยกตัวเดินเท้ามาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำที่อาศัยอยู่ในแถบอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรีมาตั้งรกรากอยู่ในจังหวัดนครปฐม สาเหตุที่ได้แยกตัวออกมานั้นเป็นเพราะปัจจัยในด้านที่ดินในการเพาะปลูกเพื่ออยู่อาศัยและเลี้ยงชีพไม่เพียงพอต่ออัตราประชากรในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความขาดแคลน ซึ่งในปัจจุบันนั้น ประชากรที่อาศัยอยู่ที่ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากสายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ และยังคงมีการปฏิบัติทางด้านการพิธีกรรมตามความเชื่อในเรื่องผี ซึ่งเป็นการสืบทอดต่อมาจากบรรพบุรุษอย่างสม่ำเสมอ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมแห่งนี้ ยังคงสามารถอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม และการแสดงออกตามความเชื่อเรื่องผี แต่ในปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีเหล่านั้นกำลังเลือนหายไปตามกาลเวลา เนื่องจากการสืบทอดและสานต่อจากชนรุ่นหลัง เหตุเพราะระบบทางสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ที่มีค่าครองชีพในการดำรงชีวิตสูงขึ้น และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำเข้ามาในทุกภาคส่วนของประเทศ ทำให้ชนรุ่นหลังเลือกที่จะเดินทางจากถิ่นฐานที่อยู่อาศัยไปยังเมืองหลวงที่เป็นแหล่งของการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรมสมัยใหม่ อีกทั้งความต้องการที่จะลดความยุ่งยากในขั้นตอนการปฏิบัติการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความกระชับทางด้านเวลาในการปฏิบัติ ส่งผลให้วัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวไทยคำที่มีความละเอียดอ่อนและทรงคุณค่าของผู้สืบทอดวัฒนธรรมเริ่มสูญหายไปตามกาลเวลา

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ โดยเลือกศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นว่า บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ยังคงมีผู้ที่สืบเชื้อสายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำอยู่มาก ผู้ศึกษายังต้องการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ว่าเกิดผลกระทบทางด้านที่เป็นข้อดี และข้อเสียอย่างไรบ้างเช่น ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีการดำรงชีวิต รวมทั้งการแสวงหาแนวทางในการรักษาและส่งเสริมสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีเหล่านี้ให้คงอยู่สืบต่อไปเพื่อเป็นแหล่งทางวิชาการให้ชนรุ่นหลังที่มีความสนใจได้ศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำบ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมี ประชากรและกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 20 คนประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 4 คน ,ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ จำนวน 2 คน, ผู้นำชุมชน ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 คน, ประชากรที่สืบเชื้อสายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ จำนวน 12 คน

ผลการวิจัย

1 สถานภาพของกลุ่มเป้าหมาย

1.1 นักวิชาการ จำนวน 4 ราย

สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย 1 คน เพศหญิง 3 คน มีอายุระหว่าง 30 – 60 ปี สถานภาพการสมรส และ โสด การศึกษาต่ำสุดอยู่ในระดับ ปริญญาตรี การศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาเอก อาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นอาจารย์สถาบันการศึกษา เป็นผู้ที่เคยสัมผัสกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ มีเพียงผู้เดียวที่สืบเชื้อสายชาติพันธุ์ไทยคำ

1.2 ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ จำนวน 2 คน

สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย 2 คน อายุระหว่าง 61-75 ปี สถานภาพสมรส แล้วทั้ง 2 คน การศึกษาต่ำสุดระดับ ปริญญาตรี และสูงสุดระดับปริญญาเอก อาชีพส่วนใหญ่เจ้าของธุรกิจ เป็นผู้ที่เคยสัมผัสกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ มีเพียงผู้เดียวที่สืบเชื้อสายชาติพันธุ์ไทยคำ อย่างใกล้ชิดมาตลอด และสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ

1.3 ผู้นำชุมชน ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 คน

สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชายทั้ง 2 คน มีอายุระหว่าง 40-50 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาต่ำสุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสูงสุดปริญญาตรี เป็นคนไทยคำโดยกำเนิด 1 คน เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชน และดำรงวิถีตามแบบฉบับของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ

1.4 ประชากรที่สืบเชื้อสายกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ จำนวน 12 คน

สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 5 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 5คน พระภิกษุ 2 รูป มี อายุระหว่าง 50 – 80 ปี สถานภาพการสมรส คือ สมรส จำนวน10คน การศึกษาต่ำสุดอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี การประกอบอาชีพ อาชีพหลักส่วนใหญ่เกษตรกร (ทำนา,พืชไร่,พืชสวน) ส่วนอาชีพรองรับจ้าง เป็นต้นการเป็นคนไทยคำส่วนมากจะเป็นคนไทยคำโดยกำเนิด และประกอบพิธีกรรมของกลุ่มไทยคำอยู่เสมอ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3.1 ทางสังคม

จากผลการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และผลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มประชากรนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษได้ ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม นั้น กลุ่มชาติพันธุ์มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างชัดเจนด้านการเปลี่ยนแปลงจากสังคมปิดเป็นสังคมเปิด

เนื่องจากในอดีตนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีการอพยพแล้วจัดตั้งรกรากในพื้นที่ที่ปิด ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศแบบปิด คือเส้นทางติดต่อกับสังคม หรือเมืองอื่นๆนั้นยังมีความไม่สะดวก อีกทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำในสมัยนั้นนิยมที่จะสื่อสารด้วยภาษาเฉพาะของตน และนิยมที่คบหากับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำด้วยกันเท่านั้น ดังนั้นจึงส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีลักษณะเป็นสังคมปิด

ต่อมาเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยปัจจัยด้านการพัฒนาในด้านต่างๆเกิดขึ้นจึงส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีการเปิดรับสังคมทั้งในส่วนของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาระบบการคมนาคม และการเปิดรับวัฒนธรรมจากสังคมอื่นๆเข้ามาปรับใช้ให้เกิดความทันสมัยในการดำรงชีวิตทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้วยวิธีการสัมภาษณ์นั้น ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่มาจากการปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน แต่โดยรวมแล้วนั้นการปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมทั้งในด้าน ความเชื่อ การประกอบพิธีกรรม การแต่งกาย การสื่อสาร การละเล่นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ยังคงสามารถที่จะรักษาไว้ โดยไม่ทำลายแก่นแท้ของวัตถุประสงค์ที่สืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม

4. แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ ประกอบกับการศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้วยวิธีการสัมภาษณ์นั้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

4.1 การสร้างจิตสำนึก โดยการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มประชากรภายในครอบครัว และกลุ่มประชากรภายในชุมชน โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณี และวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่บุตรหลานภายในครอบครัว หรือภายในชุมชนที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ผู้ที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้อย่างถ่องแท้ และเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามพิธีกรรมอยู่เสมอ กิจกรรมที่สามารถสร้างจิตสำนึกคือ (1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ โดยการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ไทยดำ (2) การเน้นการสื่อสารด้วยภาษาไทยดำ และ (3) การสร้างค่านิยม ด้านการแต่งกาย

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

4.2 การสนับสนุนจากภาครัฐ เนื่องจากในปัจจุบันถึงแม้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จะมีการณรงค์ หรือจัดศูนย์พัฒนาการเรียนรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม หากแต่เพียงกำลังด้านความคิดไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบทางทุนทรัพย์ที่ชาวบ้านมี ส่งผลให้การจัดกิจกรรมไม่มีผู้ให้ความสนใจนัก ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านทุนทรัพย์ เพื่อต่อยอดในการจัดกิจกรรม และด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อดึงดูดให้ผู้สนใจเข้าร่วมในกิจกรรม

อภิปรายผล

1 สถานภาพของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายมีระดับอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 30-60 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และเป็นผู้มีความรู้ด้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำแบบมีส่วนร่วมมากกว่าเป็นผู้สืบเชื้อสายโดยตรง

นักวิชาการ จำนวน 4 ราย

2. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2.1 ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ

ผู้ไทยดำ ก็คือ ลาวโซ่งดำ เพราะชอบบุงกางเกงดำ คนในถิ่นฐานเดิมที่ชาวไทยดำเข้าไปอาศัยอยู่นั้น มักจะเรียกกลุ่มคนเหล่านี้ว่า “ลาวโซ่ง” เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่อพยพผ่านมาจากทางลาว จึงเรียกกันมีคำนำหน้าว่า “ลาว” เสฐียร โกเศศ(2509.น.48)

2.2 การอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ

มีการอพยพรวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง ตั้งแต่ สมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี ปี พ.ศ. 2322 จนถึง สมัย พ.ศ. 2430 และตั้งรกรากอยู่ที่อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี

2.3 การอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม จังหวัดนครปฐม

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ ที่อพยพเข้าสู่บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม จังหวัดนครปฐมได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี อำเภอเขาชัย ด้วยเหตุผลที่ไม่ต้องการแก่งแย่งที่ดินทำมาหากินในพื้นที่อำเภอเขาชัย จากเหตุผลด้านประชากรที่มีมากขึ้นทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรเพื่อใช้ยังชีพมีปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคน และบางส่วนมีความต้องการที่จะกลับบ้านเกิด

3. ผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

3.1 ทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างชัดเจนด้านการเปลี่ยนแปลงจากสังคมปิดเป็นสังคมเปิด เนื่องจากในอดีตนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ มีการอพยพแล้วจัดตั้งรกรากในพื้นที่ปิด ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศแบบปิด คือเส้นทางติดต่อกับสังคม หรือเมืองอื่นๆนั้นยังมีความไม่สะดวก อีกทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำในสมัยนั้น

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

นิยามที่จะสื่อสารด้วยภาษาเฉพาะของตน และนิยามที่คบหากับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำด้วยกันเท่านั้น ต่อมาเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยปัจจัยด้านการพัฒนาในด้านต่างๆเกิดขึ้นจึงส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ มีการเปิดรับสังคมทั้งในส่วนของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาระบบการคมนาคม และการเปิดรับวัฒนธรรมจากสังคมอื่นๆเข้ามาปรับใช้ให้เกิดความทันสมัยในการดำรงชีวิตทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นผลการเปลี่ยนแปลงที่มาจากการปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน แต่โดยรวมแล้วนั้นการปฏิบัติตามวัฒนธรรมดั้งเดิมทั้งในด้าน ความเชื่อ การประกอบพิธีกรรม การแต่งกาย การสื่อสาร การละเล่นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ ยังคงสามารถที่จะรักษาไว้ โดยไม่ทำลายแก่นแท้ของวัตถุประสงค์ที่สืบทอดกันมาแต่ดั้งเดิม

4. แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ บ้านสะแกราย ตำบลคอนยาย หอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

4.1 การสร้างจิตสำนึก โดยการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มประชากรภายในครอบครัว และกลุ่มประชากรภายในชุมชน โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณี และวัฒนธรรมที่ถูกต้องแก่นุตรหลานภายในครอบครัว หรือภายในชุมชนที่อยู่อาศัย (1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ โดยการสร้างศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์ไทยคำ (2) การเน้นการสื่อสารด้วยภาษาไทยคำ และ (3) การสร้างค่านิยม ด้านการแต่งกาย

4.2 การสนับสนุนจากภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านทุนทรัพย์ เพื่อต่อ ยอดในการจัดกิจกรรม และด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดให้ผู้สนใจเข้าร่วมในกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จะนำการวิจัยนี้ไปเสนอให้กับสภาวัฒนธรรมประจำจังหวัดนครปฐม เพื่อส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ของจังหวัด เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลง และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่อไป

2. นำเสนอผลงานให้กับหน่วยงานท้องถิ่น ประจำตำบล เพื่อผลักดันแนวทางการอนุรักษ์ให้เกิดเป็นรูปธรรมมากที่สุด อีกทั้งเพื่อให้เป็นแนวคิดในการช่วยเหลือในการพัฒนา และสนับสนุนในด้านการจัดทำศูนย์ การเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

3. เป็นข้อมูลให้กับสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สนใจได้นำไปศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยคำในด้านอื่นๆ หรือพัฒนาในการศึกษาต่อไป เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง ดังนั้น การศึกษาควรมีการจัดทำข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

4. โดยทั่วไปกลุ่มชาติพันธุ์ไทยคำบ้านสะแกราย ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ยังเป็นผู้ด้อย หรือขาดโอกาสจากกระบวนการพัฒนา ของรัฐ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และไม่เป็นธรรมในการดำรงชีวิต จึงเห็นควรสนับสนุนให้รัฐมีนโยบายออก กฎหมายให้การคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย เพื่อที่กลุ่มชาติพันธุ์นั้นจะสามารถ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

ดำรงคงอยู่ในประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง อย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี ตลอดจนพัฒนาที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมและเทคโนโลยีในความสนใจของตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยที่ควรทำในอนาคต

1. ควรค้นคว้าให้ได้ข้อเท็จจริง และข้อมูลอย่างละเอียดในส่วนของการอพยพเข้ามาจากที่ใด ผู้ใดเป็นผู้ นำ ใช้เส้นทางใด ช่วงแรกที่อพยพมีประชากรเท่าใด เพื่อให้ได้ข้อมูลประวัติความเป็นมาที่ชัดเจน
2. ควรศึกษาเรื่องวัฒนธรรม เอกลักษณะการแต่งกาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ และใช้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจต่อไป
3. ควรศึกษาเรื่องวัฒนธรรม เอกลักษณะการสื่อสาร ด้านภาษาพูด เพื่อใช้เป็นข้อมูลการสืบค้นประกอบการอนุรักษ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยดำ

เอกสารอ้างอิง

สุมิตร ปิติพัฒน์, บัณฑกร อ่อนคำ และพูนสุข ธรรมภิรม. ลาวโซ่ง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.
พรรณ สมไทย,นางสาวนิตยา หอมหวาน,นายปรัชฐกาญจน์ เสืออมผิว.(2550).การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านโดยแนวคิดจาก วัฒนธรรมชาวไทยทรงดำ .งานวิจัย คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.กรุงเทพ